

Sygn. akt VIII U 680/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 lipca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek
Protokolant:	Iwona Sławińska

po rozpoznaniu w dniu 31 lipca 2015 r. w Gliwicach

sprawy A. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania A. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 26 marca 2015 r. **nr** (...)

oddala odwołanie.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

Sygn. akt. VIII U 680/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 marca 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu A. M. prawa do emerytury w niższym wieku w oparciu o art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz.U. z 2015r. poz. 748) w związku z tym, iż nie udowodnił on 15 – letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach przy pracach wymienionych w wykazie A, bowiem ZUS nie uwzględnił mu żadnego okresu takiej pracy. Dodatkowo ZUS zarzucił, iż odwołujący na dzień 1 stycznia 1999r. nie wykazał 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, a jedynie 24 lata i 2 dni.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany poprzez przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury. Podniósł, że zgodnie z przedłożonymi przez niego zaświadczeniami oraz zeznaniami świadków, o przesłuchanie których wnosił, wykonywał do 1 stycznia 1999r. pracę w wymiarze 25 lat i tym samym spełnia warunki do przyznania prawa do emerytury. W jego ocenie do takich okresów winien być również zaliczony okres pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy i równoczesnego prowadzenia w tym czasie działalności gospodarczej. Podniósł ponadto, że zgodnie z przedłożonymi przez niego świadectwami i zeznaniami świadków, o

przesłuchanie których wnosił, wykonywał pracę w warunkach szczególnych w całym okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) od 23 lipca 1974r. do

30 kwietnia 1993r. Wskazał, że u tego pracodawcy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał wyłącznie obowiązki służbowe, początkowo na stanowisku monteru rusztowań wiszących, a następnie na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o całkowitym ciężarze dopuszczalnym powyżej 3,5 tony, bądź traktorzysty.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, a dodatkowo podniósł, że do okresów pracy w warunkach szczególnych nie zaliczył odwołującemu powyższego okresu zatrudnienia, ponieważ za ten okres nie przedstawił on świadectwa wykonywania pracy

w warunkach szczególnych, natomiast zeznania świadków nie mogą być, na tę okoliczność, środkiem dowodowym w postępowaniu przed organem rentowym.

Sąd ustalił co następuje:

Ubezpieczony A. M., urodzony (...) od dnia 1 maja 1993r. do 31 sierpnia 1994r. był uprawniony do renty z tytułu niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia. W dniu 10 marca 2015r. złożył wniosek o emeryturę w wieku niższym niż

65 lat z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Ubezpieczony 60 lat ukończył (...)

ZUS uznał, że na dzień 1 stycznia 1999r. odwołujący nie udowodnił wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego w wymiarze co najmniej 25 lat, bowiem ZUS uznał za udowodnione jedynie 24 lata i 2 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Nadto w ocenie ZUS nie udowodnił żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach wymienionej w wykazie A

Po przeanalizowaniu sprawy ZUS w dniu 26 marca 2015r. wydał zaskarżoną decyzję.

Organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję nie uznał za okres składkowy:

- pobierania nauki w (...) Szkole (...), tj. przed podjęciem zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...),
- prowadzenia działalności gospodarczej od 1 maja 1993r. do 20 września 1994r. w trakcie pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy.

W postępowaniu przed Sądem ubezpieczony domagał się uznania za okres składkowy obu powyższych okresów, dodatkowo uznania za pracę w warunkach szczególnych okresu pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...).

W toku procesu, w oparciu o przesłuchanie ubezpieczonego Sąd ustalił, iż przed podjęciem zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...)

i Wykończeniowych ubezpieczony uczęszczał do (...) Szkoły (...). Była to szkoła zawodowa niezwiązana z konkretnym zakładem produkcyjnym. Uczono w niej różnych zawodów i w tym celu zawierała ona, w zależności od potrzeb, umowy z różnymi zakładami pracy na praktyki uczniowskie dla podległych uczniów. Z tego tytułu uczniowie ani ich rodzice nie podpisali z zakładami pracy odrębnych umów o praktyczną naukę zawodu. Uczniowie nie dostawali z tego tytułu wynagrodzenia, a jedynie stypendium. Nie pracowali też w okresie wakacji letnich, gdyż przysługiwała im dwumiesięczna przerwa wakacyjna od praktyk, tak samo jak od nauki w szkole. Uczniowie nie dostawali też w tym czasie legitymacji ubezpieczeniowych, natomiast odwołujący otrzymał po raz pierwszy taką legitymację dopiero po ukończeniu szkoły gdy podjął zatrudnienie.

Dalej Sąd ustalił, iż w okresie od 1 maja 1993r. do 20 września 1994r. ubezpieczony

w trakcie pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, równocześnie prowadził działalność gospodarczą, jednak ZUS nie objął go w tym okresie ubezpieczeniem społecznym, bowiem zdaniem organu rentowego nie było takiego obowiązku ustawowego.

Ubezpieczony złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych w OFE na rzecz dochodów budżetu państwa.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: akt organu rentowego, wyjaśnień odwołującego (nagranie z rozprawy z dnia 31 lipca 2015r. minuty 0.55 i n.).

Zebrany materiał dowodowy Sąd uznał za kompletny i spójny, a tym samym za wystarczający do poczynienia ustaleń faktycznych oraz na rozstrzygnięcie sprawy.

W szczególności Sąd oparł się na dokumentacji znajdującej się w aktach emerytalno – rentowych odwołującego i jego wyjaśnieniach, Sąd uznał bowiem wyjaśnienia odwołującego za rzeczowe i przekonujące.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego, A. M. nie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 32 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 748) w powiązaniu z § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz.43 ze zm.) ubezpieczonym mężczyznom urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949r. będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przy pracach wymienionych w wykazie A, przysługuje prawo do emerytury w razie łącznego spełnienia następujących warunków:

1. osiągnięcia wieku emerytalnego 60 lat
2. posiadania wymaganego okresu zatrudnienia wynoszącego 25 lat, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym akcie prawnym są okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Z kolei zgodnie z treścią art. 184 ust 1 ustawy, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

W myśl ust. 2 emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Należy również podkreślić, iż na mocy art. 1 ustawy z dnia 11 maja 2012r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 6 czerwca 2012r.) od 1 stycznia

2013r. została zmieniona treść cytowanego art. 184, ust. 2. Od tej daty warunek rozwiązania stosunku pracy nie jest już wymagany.

Na podstawie tego przepisu, prawo do emerytury w obniżonym wieku, przysługuje ubezpieczonemu, który w dniu wejścia w życie ustawy tj. w dniu 1 stycznia 1999r. spełnił warunki w zakresie posiadania ogólnego stażu pracy oraz pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, a nie osiągnął wymaganego wieku.

Takie rozumienie omawianego przepisu potwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 lipca 2007r. w sprawie I UK 62/07 (publ. OSNP 2008/17-18/269) stwierdzając, że „prawo do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia warunki określone w tym przepisie, niezależnie od tego, kiedy osiągnął wiek przewidziany w art. 32 tej ustawy”.

Ubezpieczony ukończył 60 lat życia, złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych w OFE na rzecz dochodów budżetu państwa. Kwestie te nie były sporne.

Okoliczność sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła posiadania przez ubezpieczonego (na dzień 1 stycznia 1999r.) wymaganego 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego, bowiem organ uznał za udowodnione jedynie 24 lata i 2 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd przyjął, że ubezpieczony nie posiada wymaganego 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego.

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że ubezpieczony, w trakcie pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, prowadził równocześnie w okresie od 1 maja 1993r. do 20 września 1994r. działalność gospodarczą. Wprawdzie odwołujący podnosi, że okres ten winien być uwzględniony jako składkowy, jednak w tym czasie nie podlegał ubezpieczeniom społecznym i w związku z tym nie opłacał z tego tytułu składek na te ubezpieczenia.

Należy w tym zakresie wskazać na treść art. 6, ust. 1, pkt 1 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym: okresami składkowymi są okresy ubezpieczenia.

Z kolei po myśli art. 1, ust. 1, obowiązującej w spornym okresie ustawy z dnia 18 grudnia 1976r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin (jednolity tekst Dz. U. z 1989r. nr 46, poz. 250) obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu określonemu ustawą, zwanemu dalej "ubezpieczeniem", podlegają osoby fizyczne mające obywatelstwo polskie, prowadzące na własny rachunek działalność gospodarczą na podstawie:

- 1) wpisu do ewidencji działalności gospodarczej lub koncesji, określonych w przepisach o działalności gospodarczej,
- 2) uprawnień określonych w przepisach szczególnych.

Natomiast jak stanowi art. 2, ust. 1, pkt 2 tej ustawy ubezpieczeniu temu nie podlegają osoby prowadzące działalność określoną w art. 1, które mają ustalone prawo do emerytury lub renty, chyba że zgłoszą wniosek o objęcie ubezpieczeniem.

Przechodząc do dalszych rozważań, wskazać należy, że w przedmiotowej sprawie bezsporne było, że w okresie od 1 maja 1993r. do 20 września 1994r. ubezpieczony był uprawniony do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia. Równocześnie materiał dowodowy nie pozwolił na uznanie, że ubezpieczony w tym czasie dobrowolnie wniósł o objęcie go ubezpieczeniem społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. należy zatem uznać, że takiemu ubezpieczeniu nie podlegał i z tego względu, obecnie okresu tego nie można mu zaliczyć na prawo do emerytury, jako składkowego lub nieskładkowego.

Odnosząc się z kolei do okresu nauki w zasadniczej szkole zawodowej odwołującego, przed podjęciem przez niego zatrudnienia, należy zauważyć, iż sam odwołujący przyznał, że w tym czasie on ani jego rodzice nie podpisali żadnej umowy o praktyczną naukę zawodu, czy też innej podobnej umowy. Wskazał również, że umowę podpisywała wyłącznie szkoła

z konkretnym zakładem przemysłowym. Za czas praktyk uczniowskich nie otrzymywał ubezpieczony wynagrodzenia i nie wykonywał pracy w okresie wakacji, kiedy miał dwumiesięczną przerwę. Również legitymację ubezpieczeniową otrzymał po ukończeniu szkoły i podjęciu z dniem 23 lipca 1974r. zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...).

Po myśli art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy o FUS, za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991r. okresy zatrudnienia po ukończeniu 15 lat życia na obszarze Państwa Polskiego - w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, jeżeli w tych okresach pracownik pobierał wynagrodzenie lub zasiłki z ubezpieczenia społecznego: chorobowy, macierzyński lub opiekuńczy albo rentę chorobową, za które to okresy została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne.

Ponadto zgodnie z art. 6 ust.2 pkt 3 za okresy składkowe uważa się okresy zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975r.

Natomiast, jak stanowi art. 190 i 191 Kodeksu pracy młodocianym w rozumieniu kodeksu jest osoba, która ukończyła 15 lat, a nie przekroczyła 18 lat. Zabronione jest zatrudnianie osoby, która nie ukończyła 15 lat. Młodociany nie posiadający kwalifikacji zawodowych może być zatrudniony tylko w celu przygotowania zawodowego.

W myśl § 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 września 1974r. w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania, przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników zwanych w dalszym ciągu "młodocianymi", może odbywać się w zakładach pracy jako nauka zawodu, bądź przyuczenie do wykonywania określonej pracy.

Dalej zgodnie z § 1 pkt 1 powyższego rozporządzenia, zakład pracy jest obowiązany zawrzeć z młodocianym umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego, która powinna określać:

1. rodzaj przygotowania zawodowego (nauka zawodu lub przyuczenie do wykonywania określonej pracy),
2. czas trwania przygotowania zawodowego,
3. sposób dokształcania teoretycznego młodocianego,
4. wysokość wynagrodzenia.

Podobnie przewidywała obowiązująca w spornym okresie, tj. przed wejściem w życie Kodeksu pracy, ustawa z dnia 2 lipca 1958r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. z 1958r. Nr 45, poz. 226).

Powyższe znajduje również potwierdzenie w orzecznictwie sądowym, m.in. w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 26 lutego 1993r. (sygn. akt III AUr 45/93, OSA 1993/7/27), zgodnie z którym okresem składkowym, o którym mowa w art. 2 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 17 października 1991r. o rewaloryzacji rent i emerytur, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) jest taki okres zatrudnienia młodocianego, w którym łączy on obowiązki wynikające z nauki zawodu ze statusem pracownika, a także w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2000r. (sygn. akt II UKN 349/99, OSNP 2001/11/398), zgodnie z którym przy ustalaniu okresu składkowego na podstawie art. 2 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 17 października 1991r.

o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) należy badać spełnienie warunków określonych w przepisach o zatrudnieniu młodocianych, obowiązujących w okresie wskazanym przez zainteresowanego jako okres zatrudnienia.

Reasumując, okresy zatrudnienia młodocianych przed dniem 1 stycznia 1975r. (tj. dniem wejścia w życie kodeksu pracy, w którym uregulowano kwestie zatrudniania młodocianych) mogą być traktowane jako okresy składkowe tylko w razie spełnienia warunków określonych w przytoczonych aktach prawnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 1999r., II UKN 593/98 (OSNAPiUS 2000, nr 12, poz. 485).

W oparciu o zgromadzony materiał dowodowy należało stwierdzić, że odbywane przez ubezpieczonego praktyki uczniowskie nie spełniały określonych powyższymi przepisami, wszystkich istotnych cech praktycznej nauki zawodu, a pozwalających na uznanie tego okresu jako składkowego przy ustalaniu prawa do emerytury.

Mając zatem na uwadze wszystkie powyższe rozważania, należało uznać, że A. M. nie legitymuje się na dzień 1 stycznia 1999r. 25 letnim okresem zatrudnienia.

Okolicznością sporną w przedmiotowej sprawie było również posiadanie przez ubezpieczonego (na dzień 1 stycznia 1999r.) wymaganego 15 letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, bowiem organ rentowy nie uznał mu żadnego okresu takiej pracy.

W pierwszej kolejności należy jednak podkreślić, że cytowany przepis art. 184 ust. 1, pkt 2, w zw. z art. 27, ust. 1, pkt 2 ustawy bezwzględnie wymaga wykazania na dzień 1 stycznia 1999r., wymaganego 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego, co nie miało miejsca w przedmiotowej sprawie, gdyż jak wyżej wykazano ubezpieczony legitymował się takim okresem jedynie w wymiarze 24 lat i 2 dni.

Brak spełnienia tej przesłanki uniemożliwia zatem nabycie przez odwołującego prawa do emerytury, nawet w sytuacji spełnienia wszystkich pozostałych przesłanek, gdyż wszystkie wymagane przesłanki muszą zostać spełnione łącznie.

Fakt, iż ubezpieczony nie wykazał wymaganego 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego, nie pozwala zatem na przyznanie mu prawa do spornego świadczenia.

W tej sytuacji – z uwagi na brak spełnienia warunku stażowego – bezprzedmiotowym stało się ustalenie, czy ubezpieczony w okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) od 1 maja 1993r. do 20 września 1994r. wykonywał prace w warunkach szczególnych określoną w wykazie A, dział VIII, poz. 2, bowiem nawet pozytywne ustalenie tej przesłanki nie pozwoli na przyznanie mu prawa do emerytury.

A zatem bezprzedmiotowe było przeprowadzanie dalszego postępowania dowodowego.

Reasumując, ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999r. nie spełnił przesłanki posiadania odpowiedniego stażu pracy, czego bezwzględnie wymaga art. 184 ust. 1 wobec czego brak podstaw do przyznania świadczenia w oparciu o ten przepis.

Z uwagi na powyższe Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek